

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра німецької філології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. декана факультету іноземної філології
[Підпис] /Сніжана ГОЛИК/
« 30 » *серпня* 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ
МОВ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Предметна спеціальність (спеціалізація)	035.043 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
Освітня програма	Німецька мова і література. Переклад
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	німецька

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни **«Порівняльна лексикологія німецької та української мов»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.043 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно)**, перша – німецька освітньої програми **Німецька мова і література. Переклад**

Розробник: Гвоздяк О.М., кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри німецької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
німецької філології

протокол № 11 від «26» червня 2025 р.

Завідувач кафедри доц. Наталія КУРАХ

Схвалено науково-методичною комісією факультету іноземної філології

протокол № 9 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Вікторія СИНЬО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	6	6
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 46 год.	Лекції:	
	26	8
	Семінарські:	
	18	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Порівняльна лексикологія німецької та української мов**» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних основ та базових понять лексикології у зіставленні мовних універсалій, виявленні типологічних ознак у лексичних системах німецької та української мов, а також формування у майбутніх фахівців основ наукового мислення з перспективою використання набутих знань в практичній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ФК-1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК-3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК-7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК-9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Порівняльна лексикологія німецької та української мов**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

ОК 4	Латинська мова
ОК 9	Фонетика німецької мови
ОК12	Німецька мова (практичний курс). Рівень B2-B2+
ОК18	Історія німецької мови
ОК23	Академічна доброчесність
ОК26	Ділова німецька мова

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Німецька мова та література. Переклад**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	ПРН-8
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	ПРН-12
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН-16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Порівняльна лексикологія німецької та української мов»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати та уміти оперувати основними поняттями порівняльної лексикології німецької та української мов, аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють та уміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	ПРН-8
Вміти аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Знати шляхи збагачення словникового складу німецької та української мов; уміти розрізняти види лексичних значень та системних зв'язків лексики, підбирати синоніми, антоніми, будувати синонімічні ряди в зіставлюваних мовах; уміти формувати тематичні групи, лексико-семантичні поля; визначати соціальну та територіальну приналежність лексичної одиниці. Уміти аналізувати лексичне значення слова чи фразеологізму, знати особливості процесів формування похідних та фразеологічних одиниць у зіставлюваних мовах.	ПРН-12
Знати основні поняття, теорії та концепції з порівняльної лексикології німецької та української мов. Уміти користуватися різними типами словників німецької та української мов, застосовувати методи семного, морфемного, трансформаційного, конституентного аналізів до досліджуваних лексичних явищ; уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН-16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання навчання з навчальної дисципліни «Порівняльна лексикологія німецької та української мов» є: поточний контроль на практичних (семінарських) заняттях, тематичне тестування, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної роботи; підсумковий контроль, що здійснюється у формі модульних контрольних робіт та екзамену, який проводиться в усній формі.

Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: 1) словесні методи навчання: розповідь, бесіда, лекція; 2) наочні: ілюстрація, демонстрація; 3) практичні: вправи, тестування тощо; 4) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); 5) за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова (групове та індивідуальне опитування, тестування, письмові домашні, самостійні роботи на практичних заняттях).

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	20	4	20
Поточне тестування при тематичному оцінюванні	5	20	4	20
Презентація	2	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання на практичних (семінарських) заняттях

5 балів: Студент демонструє високий рівень засвоєння матеріалу. Вільно оперує спеціальною термінологією, критично мислить та аналізує проблемні питання дисципліни. При підготовці до заняття студент використовував творчий підхід, не обмежуючись тільки матеріалами підручника або лекції. Під час практичного заняття студент активно приймає участь в дискусіях та доповнює відповіді інших. Протягом відповіді активно використовує приклади для кращого розуміння матеріалу. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни.

4 бали: Студент демонструє якісне засвоєння матеріалу, вільно оперує спеціальною термінологією, аналізує проблемні питання дисципліни. Відповідь змістовна та відповідає вимогам. При підготовці до заняття студент не обмежується тільки матеріалами лекції. Під час практичного заняття студент приймає участь при обговоренні поставленого питання. Проте існують незначні помилки при змогах застосувати отримані знання в практичній діяльності.

3 бали: Студент демонструє достатній рівень засвоєння основного матеріалу дисципліни та поверхневу обізнаність у її проблемних питаннях, допускає незначні помилки. Вміє відповідати на окремі поставлені запитання. При обговоренні інших питань практичного заняття не бере активної участі і не може привести приклади застосування матеріалу на практиці.

2-0 балів: Студент має фрагментарні знання, не володіє програмним матеріалом. Відповіді на поставлені запитання не повні або взагалі відсутні. Часто не може дати відповіді на додаткові запитання. Не бере активної участі у роботі під час заняття.

Критерії оцінювання тестових завдань при поточному тестуванні

- 5 балів – понад 90% правильних відповідей
- 4 бали – 75-89% правильних відповідей
- 3 бали – 65-74% правильних відповідей
- 2 бали – 50%-64% правильних відповідей
- 1 бал – менше 50% правильних відповідей

Критерії оцінювання презентації

Під час оцінювання презентації враховуються наступні складові:

1) зміст: розкрито всі аспекти наведеної тематики презентації; матеріал викладений у доступній формі послідовно, ілюстрований цікавими прикладами; заключний слайд з узагальненими висновками; бібліографія із зазначенням всіх використаних ресурсів;

2) елементи оформлення: зміна слайдів; дизайн; анімація (стандартна, або установка ефектів під час зміни слайдів); графіки, діаграми, малюнки тощо.

5 балів – У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, таблиці, графіки та діаграми – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота ілюстративна, виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю та має науковий характер.

4 бали – У презентації відображено розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Приклади, малюнки, таблиці, графіки та діаграми – у кількості, що не завжди відповідає змісту проблеми. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується певною оригінальністю та має науковий характер.

3 бали – Презентація представляє інформацію, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях, проте відсутні самостійні висновки та аргументація.

0-2 бали – Презентація не відображає розуміння проблеми, виконана на неналежному рівні. Наявні значні фактичні помилки, відсутні самостійні висновки та аргументація.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Порівняльна лексикологія німецької та української мов» проводиться двічі на семестр згідно з розкладом модульних контролів, визначених навчальною частиною в межах годин, відведених на практичні заняття.

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні загальної оцінки за модуль враховуються результати поточного контролю знань на практичних (семінарських) заняттях, самостійної роботи та модульної контрольної роботи.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.). Максимальна оцінка – 100 балів.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає 1 теоретичне питання (10 балів), 20 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал та 2 практичних завдання (10 балів за кожне).

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Підсумковий семестровий рейтинг виводиться як середнє арифметичне двох модулів. Відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою, якщо підсумкова модульна оцінка становить 60 і більше балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти може підвищити на екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання екзамену оцінка не може бути меншою за доекзаменаційний рейтинговий бал. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, екзамен складають обов'язково. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю

оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається. Оцінювання результатів навчання на екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

Критерії оцінювання підсумкового контролю з дисципліни:

– **«відмінно» (90-100 балів, А)** заслуговує студент, який виявив всебічне і глибоке знання програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;

– **«добре» (82-89 балів, В)** заслуговує студент, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного доповнення, але під час відповіді допустив деякі неточності;

– **«добре» (74-81 бал, С)** заслуговує студент, що виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;

– **«задовільно» (64-73 бали, D)** заслуговує студент, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили помилки у відповіді на заліку та при виконанні залікових завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

– **«задовільно» (60-63 балів, E)** заслуговує студент, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили грубі помилки у відповіді на заліку та при виконанні залікових завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача.

– **«незадовільно» (35-59 балів, FX)** виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

– **«незадовільно» (0-34 балів, F)** виставляється здобувачу, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	--

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Порівняльна лексикологія як розділ контрастивної лінгвістики

Предмет і завдання порівняльної лексикології. Аспекти, одиниці та категорії порівняльної лексикології. Принципи і методи порівняльної лексикології. Структура словникового складу німецької та української мов: стабільні й рухливі елементи лексики.

Тема 2. Слово як базова одиниця мови

Проблеми дефініції слова. Слово і його значення. Слово і поняття: спільне та відмінне. Характерні ознаки слова. Поняття морфеми. Види морфем. Лексичне значення слова і його структура. Мотивація значення слова. Види мотивації. Внутрішня форма слова. Етимологічна характеристика словникового складу німецької та української мов.

Тема 3. Полісемія. Омонімія

Полісемія і моносемія. Структурні відношення між окремими значеннями багатозначного слова. Розмежування значень багатозначного слова. Омонімія. Типи омонімів. Джерело омонімії.

Тема 4. Парадигматичні відношення у лексико-семантичній системі

Типи лексичних мікросистем. Поняття парадигматики й синтагматики. Парадигматичні відношення. Ієрархія відношення в системі лексики. Гіпер-гіпонімія. Відношення тотожності. Синонімія та антонімія в німецькій та українській мовах та їх види. Синонімічні ряди. Лексико-семантичні групи. Теорія поля. Лексико-граматичні, понятійні, семантичні поля.

Тема 5. Системні зміни словникового складу

Зміна значення слова: повна зміна значення; звуження (спеціалізація) значення; розширення (генералізація значення). Перенос значення: метафора; метонімія; евфемізми; гіпербола; літота; меліорація (підвищення) та пейорація (зниження) значення слова. Неологізми. Архаїзми.

Модуль 2

Тема 1. Словотвір

Словотвір як один з найбільш продуктивних шляхів розвитку та кількісного збагачення словникового складу німецької та української мов. Головні поняття словотвору. Типи словотворення. Словоскладання. Структурні та семантичні особливості німецьких та українських іменних композит. Типи композитів. Деривація. Еспліцитна та імпліцитна деривація. Префіксація. Суфіксація. Напівафікси. Конверсія. Зрощення. Скорочення. Види скорочень. Парадигматичні відношення у словотворенні. Тенденції сучасного німецького та українського словотворення.

Тема 2. Запозичення

Причини та шляхи запозичень. Типи запозичень. Джерело запозичень. Асиміляція запозичень. Німецькі запозичення в українській мові. Інтернаціоналізми. Пуризм.

Тема 3. Територіальна та соціальна диференціація лексики

Мовна варіативність. Становлення німецької літературної мови. Національна літературна мова, розмовна мова, територіальні діалекти. Класифікація німецьких діалектів. Німецька мова в

Німеччині, Австрії, Швейцарії. Загальноживана лексика. Соціолекти. Професіоналізми. Жаргонізми. Сленг. Молодіжний сленг. Терміни. Ознаки та функції термінів.

Тема 4. Фразеологія

З історії досліджень у галузі загальної та порівняльної фразеології. Ознаки фразеологізмів. Принципи класифікації фразеологізмів. Семантична структура фразеологізмів. Методи зіставного аналізу фразеології. Міжмовна співвіднесеність фразеологізмів з етнокультурним компонентом. Варіативність та порівняльний аналіз німецьких та українських фразеологізмів з етнокультурним компонентом. Проблеми фразеологічної полісемії, синонімії, антонімії, омонімії. Прислів'я та приказки.

Тема 5. Лексикографія

Предмет та завдання лексикографії. Історія та особливості укладання словників. Типи словників, їхнє призначення та характерні риси. Класифікація та порівняльний аналіз словників німецької та української мов.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Форма навчання:									
	у тому числі									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота
6-й семестр										
Модуль 1										
Тема 1. Порівняльна лексикологія як розділ контрастивної лінгвістики	8	2	2		4	5	1			4
Тема 2. Слово як базова одиниця мови	8	2	2		4	7	1			6
Тема 3. Полісемія. Омонімія	8	2	2		4	9	1			8
Тема 4. Парадигматичні відношення у лексико-семантичній системі	8	2	2		4	9	1			8
Тема 5. Системні зміни словникового складу	12	4	2		6	12	2			10
Модульна контрольна робота										
Разом за модуль	44	12	10		22	42	4	2		36
Модуль 2										
Тема 1. Словотвір	12	4	2		6	12	2			10
Тема 2. Запозичення	8	2	2		4	9	1			8

Тема 3. Територіальна та соціальна диференціація лексики	8	2	2			4	9		1			8
Тема 4. Фразеологія	12	4	2			6	12	2				10
Тема 5. Лексикографія	6	2				4						6
Модульна контрольна робота												
Разом за модуль	46	14	8			24	48	4	2			42
Разом за семестр	90	26	18			46	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Порівняльна лексикологія як розділ контрастивної лінгвістики	2	
2	Слово як базова одиниця мови	2	
3	Полісемія. Омонімія	2	1
4	Парадигматичні відношення у лексико-семантичній системі	2	1
5	Системні зміни словникового складу	2	
6	Словотвір	2	
7	Запозичення	2	1
8	Територіальна та соціальна диференціація лексики	2	1
9	Фразеологія	2	
Разом		18	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Принципи і методи порівняльної лексикології. Структура словникового складу німецької та української мов: стабільні й рухливі елементи лексики.	4	4
2	Слово і його значення. Слово і поняття: спільне та відмінне. Характерні ознаки слова. Поняття морфеми. Види морфем. Лексичне значення слова і його структура. Мотивація значення слова. Види мотивації. Внутрішня форма слова. Етимологічна характеристика словникового складу німецької та української мов.	4	6
3	Полісемія і моносемія. Розмежування значень багатозначного слова. Омонімія. Типи омонімів. Джерело омонімії.	4	8
4	Поняття парадигматики й синтагматики. Парадигматичні відношення. Ієрархія відношення в системі лексики. Гіпергіпонімія. Відношення тотожності. Синонімія та антонімія в німецькій та українській мовах та їх види. Синонімічні ряди. Лексико-семантичні групи. Теорія поля.	4	8
5	Зміна значення слова: повна зміна значення; звуження (спеціалізація) значення; розширення (генералізація значення). Перенос значення: метафора; метонімія; евфемізми; гіпербола; літота; меліорація (підвищення) та пейорація (зниження) значення слова. Запозичення. Неологізми. Архаїзми.	6	10
6	Головні поняття словотвору. Типи словотворення. Словоскладання. Структурні та семантичні особливості	6	10

	німецьких та українських іменних композит. Типи композитів. Дери́вація. Префіксація. Суфіксація. Напівафікси. Конверсія. Зрощення. Скорочення. Види скорочень. Парадигматичні відношення у словотворенні. Тенденції сучасного німецького та українського словотворення.		
7	Причини та шляхи запозичень. Типи запозичень. Джерело запозичень. Асиміляція запозичень. Німецькі запозичення в українській мові. Пуризм.	4	8
8	Територіальна та соціальна диференціація лексики	4	8
9	Ознаки фразеологізмів. Принципи класифікації фразеологізмів. Семантична структура фразеологізмів. Міжмовна співвіднесеність фразеологізмів з етнокультурним компонентом. Варіативність та порівняльний аналіз німецьких та українських фразеологізмів з етнокультурним компонентом. Проблеми фразеологічної полісемії, синонімії, антонімії, омонімії. Прислів'я та приказки.	6	10
10	Предмет та завдання лексикографії. Історія та особливості укладання словників. Типи словників, їхнє призначення та характерні риси. Класифікація та порівняльний аналіз словників німецької та української мов.	2	2
11	Укладання термінологічного глосарію з усіх тем навчальної дисципліни (з тлумаченням німецькою мовою та перекладом терміну українською мовою) та вивчення його (кількість термінів – 50).	2	4
Разом		46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук, мультимедійний проектор, смартфони.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: сервіси Google; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Hentschel E. Basiswissen deutsche Wortbildung. Tübingen : Narr Francke Attempo Verlag, 2020. 241 S.
2. Koshkarjowa L. S. Kontrastive Lexikologie der deutschen und ukrainischen Sprachen [Текст] = Порівняльна лексикологія німецької і української мов : підручник. Донецьк : ДНУ, 2009. 329 с.
3. Oguу O. D. Lexikologie der deutschen Sprache. Winnyts'a : Nowa knyha, 2003. 416 S.
4. Römer Ch., Sturm A. Lexikologie. Tübingen : Narr Verlag, 2021. 132 S.
5. Römer Chr., Matzke B. Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung. Tübingen : Narr, 2003. 226 S.
6. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. 2. unveränd. Aufl. Tübingen : Max Niemeyer Verlag 2002. 306 S.
7. Білоус О. М. Порівняльна лексикологія (курс лекцій німецькою мовою): Навчальний посібник: видання 2-ге доопрацьоване та доповнене. Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. 244 с.

8. Гінка Б.І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари : навч. посібн. : вид. 3-тє, переробл. і доп.. Тернопіль : Навчальна книга: Богдан, 2010. 416 с.
9. Жижома О. О. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фразеологія : навч. посібник. Маріуполь : ПДТУ, 2017. 285 с.
10. Левицький В. В. Лексикологія німецької мови: посібник. Вінниця : Нова книга, 2014. 392 с.
11. Любчук Н. В. Зіставна лексикологія німецької та української мов : навч. посібник. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 335 с.
12. Оніщенко Н. А. Конспект лекцій з порівняльної лексикології німецької та української мов: Навчально-методичний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. 96 с.
13. Порівняльна лексикологія німецької та української мов. Навчально-методичний посібник до проведення семінарських занять. Укладачі : Ольга ГВОЗДЯК, Наталія КУРАХ. Ужгород : ФОП Олеоленко Л. О. 78 с.

Допоміжна література

1. Burger H. Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen, 4., neu bearbeitete Auflage (Grundlagen der Germanistik 36). Berlin : Erich Schmidt, 2010. 239 S.
2. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. 4. Aufl. Stuttgart : Kröner, 2008. 816 S.
3. Fleischer W., Barz I. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. 4. Aufl. De Gruyter, 2012. 504 S.
4. Heusinger S. Die Lexik der deutschen Gegenwartssprache. München : Fink, 2004. 303 S.
5. Hvozdiak O., Zymomyra I. The semantic interference characteristics of German loanwords in Ukrainian vernaculars of Zakarpattia. *Linguistica Pragensia* 1/2019. Filozofická Fakulta Universita Karlova. Praha, Czech Republic. P. 67-78. (Scopus)
6. Hvozdyak O. Ukraine. Handbuch der deutschen Sprachminderheiten in Mittel- und Osteuropa. Hrsg. Ludwig M. Eichinger, A. Plewnia, C.M. Riehl. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2008. S. 83-144.
7. Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Berlin / New York: de Gruyter, 2002.
8. Lexikologie. Ein internationales Handbuch zur Natur und Struktur von Wörtern und Wortschätzen. Hrsg. von D.A. Cruse, F. Hundsnurscher, M. Job, P.R. Lutzeier. 2 Halbbände. de Gruyter, 2002. 880 S.
9. Römer Chr., Matzke B. Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung. Tübingen : Narr, 2003. 226 S.
10. Schlaefter M. Lexikologie und Lexikographie. Eine Einführung am Beispiel deutscher Wörterbücher. Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2002. 200 S.
11. Sind Sie in der deutschen Synonymie gut beschlagen? [Текст] = Чи Ви добре знаєте німецьку синонімію?: Путівник через «хащі» німецької синоніміки : Ein Wegweiser durch das Dickicht der deutschen Synonymik / Б. І. Гінка, В. Я. Ломакович [укладачі]. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. 120 с.
12. Zymomyra I., Hvozdyak O. Sprachliche Einflüsse des Deutschen auf ukrainische Dialektvarietäten in Transkarpatien: grammatische und phonetische Aspekte der Lehnwörter. *Polilog. Studia Neofilologiczne*. Nr. 14. Slupsk, 2024. S. 275-291.
13. Баран Я.А., Зимомря М.І., Білоус О.М., Зимомря І.М. Фразеологія: знакові величини. Навчальний посібник для студентів факультету іноземних мов. Вінниця : Нова Книга, 2008. 256 с.
14. Віталіш Л.П. Лексикологія німецької мови: Програма, тести та практичні завдання для самостійної роботи для студентів факультету іноземних мов денного та заочного навчання. Чернівці : Видавництво «Прут», 2007. 112 с.
15. Віталіш Л.П. Фразеологія німецької мови. Практикум. Львів : ПАІС, 2007. 140 с.
16. Гвоздяк О. Семантична інтерференція німецьких запозичень в українських говірках Закарпаття. *Наукова спадщина професора С.В. Семчинського і сучасна філологія*: Зб.

наук. праць: У 2 ч. / Упоряд. В.Ф. Черес. К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2001. Ч.1. С. 214-222.

17. Калинюк Т.В. Zu ausgewählten Problemen der deutschen Phraseologie : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Медобори, 2016. 128 с.

18. Калинюк Т.В. Sprachenwirtschaf : deutsche Sprachvarietäten : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ТзОВ «Апостроф». 2019. 88 с.

19. Кійко С. В., Панчишина Т. А. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2007. 200 с.

20. Король А. А. Lexikologie der deutschen Sprache: Lehrbuch = Лексикологія німецької мови: Навчальний посібник для студ. ф-ту іноземних мов. Чернівці : Книги – XXI, 2017. 112 с.

21. Паславська А. Практикум з лексикології німецької мови. Львів : Вид. центр Львівського національного ун-верситету ім. І. Франка, 2008. 132 с.

22. Ролік А. В. Лексикологія сучасної німецької мови. Вид. 2-е, випр. й доп. Ніжин : НДПУ імені М. Гоголя, 2003. 154 с.

23. Юханов О. С. Німецька лексикологія (лекції, тестові завдання, терміни). Deutsche Lexikologie: навчальний посібник для студентів спеціальності «Німецька мова і література». Київ : Ленвіт, 2008. 124 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>
2. Е-навчання в УжНУ: наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>), е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>), сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>)
3. <https://www.duden.de/>
4. <http://www.deutsch-online.com/>
5. <https://www.dwds.de/>
6. <https://de.pons.com/>
7. <http://www.goethe.de/>